

**COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS**

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

СПРАВА “ВЕРГЕЛЬСЬКИЙ ПРОТИ УКРАЇНИ”

(Заява № 19312/06)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

12 березня 2009 року

Це рішення стане остаточним за обставин, викладених у п. 2 статті 44 Конвенції.
Воно може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Вергельський проти України»

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

Пеер Лоренцен (Peer Lorenzen), *Голова*,

Райт Маруст (Rait Maruste),

Карел Юнгвірт (Karel Jungwiert),

Марк Віллігер (Mark Villiger),

Мириана Лазарова-Трайковська (Mirjana Lazarova Trajkovska),

Здравка Калайджієва (Zdravka Kalaydjieva), *судді*,

Станіслав Шевчук (Stanislav Shevchuk), *суддя ad hoc*,

а також Клаудія Вестердік (Claudia Westerdiek), *Секретар секції*,

після наради за зачиненими дверима 17 лютого 2009 року

постановляє таке рішення, винесене того самого дня:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу розпочато за заявою (№ 19312/06) проти України, поданою до Суду на підставі статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) громадянином України Миколою Андрійовичем Вергельським (далі — заявник) 3 травня 2006 року.

2. Заявника представляв Д. Д. Менько, адвокат, що практикує в м. Ромни. Уряд України (далі — Уряд) представляв його Уповноважений — п. Ю. Зайцев.

3. Заявник стверджував, зокрема, що під час перебування під вартою у Роменському міськрайонному відділі міліції він зазнав поганого поводження, несумісного з гарантіями статті 3 Конвенції, і що національні органи влади не провели, на порушення статей 3 та 13 Конвенції, ефективного розслідування його скарги. Посилаючись на статті 3 і 13 Конвенції, заявник також стверджував, що протягом тримання під вартою на стадії досудового слідства із серпня 2005 до травня 2006 року йому не надавали відповідної медичної допомоги і тримали в камері разом із затриманими, які кури ли. Заявник також скаржився, посилаючись на пункт 1 статті 6 Конвенції, що провадження в кримінальній справі проти нього було непомірно тривалим і що він не мав національного засобу юридичного захисту стосовно надмірної тривалості зазначеного провадження, у зв'язку з чим було порушено статтю 13 Конвенції.

4. 17 вересня 2007 року Голова п'ятої секції вирішив направити заяву Уряду. Було також вирішено проводити розгляд заяви по суті одночасно з розглядом питання щодо її прийнятності (пункт 3 статті 29).

ЩОДО ФАКТІВ

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

5. Заявник, 1936 року народження, живе в Ромнах.

A. Провадження у кримінальній справі за обвинуваченням заявника

6. Після того, як пана О. С., з яким заявник був знайомий, востаннє бачили в домі заявника 7 червня 2003 року, О. С. зник. У період з червня 2003 року до березня 2004 року заявник неодноразово давав міліції пояснення, стверджуючи, що йому невідоме місцеперебування О. С. після того, як той залишив його дім.

7. 11 червня 2003 року міліція вилучила з дому заявника ніж і кілька предметів з бурими плямами. Згідно з висновком експертизи, отриманим у березні 2004 року, то були плями людської крові, які могли належати О. С.

8. 27 березня 2004 року заявник зізнався, що випадково вбив О. С. під час застілля, після чого розчленував тіло, склав його частини в мішки і кинув у річку Роменку. Того самого дня проти нього було порушено кримінальну справу за обвинуваченням в убивстві. Заявника привели на берег річки і попросили показати місце, де він скинув мішки. Однак частин тіла так і не знайшли.

9. 30 березня 2004 року заявника було затримано за підозрою у вчиненні злочину.

10. 6 квітня 2004 року слідчий пред'явив заявникові обвинувачення у вчиненні вбивства.

11. 9 квітня 2004 року заявника було звільнено з-під варти та обрано щодо нього запобіжний захід у вигляді підписки про невиїзд.
12. 16 квітня 2004 року заявник повідомив міського і обласного прокурора про те, що зізнання у вбивстві О. С. із нього вибили шляхом застосування тортур. Він також заявив, що насправді О. С. убили двоє грабіжників у масках, які під час згаданого застілля 7 червня 2003 року ввірвалися в його дім, побили його, і від їхніх ударів він неprzytomнів. Він вирішив нікому не розповідати про цей інцидент, побоюючись грабіжників.
13. У період з квітня до грудня 2004 року досудове слідство у кримінальній справі проти заявника було зупинено приблизно чотири рази (від кількох днів до майже трьох місяців) у зв'язку з проблемами заявника зі здоров'ям та з інших причин, які не пояснювались. Але, незважаючи на зупинення слідства у справі, деякі слідчі дії, такі як допит свідків, проводилися.
14. 21 січня 2005 року кримінальну справу направлено до суду.
15. У період з лютого до липня 2005 року за клопотанням прокурора справу чотири рази повертали для усунення виявлених порушень. 1 серпня 2005 року справу заявника вп'яте направлено до суду.
16. 8 серпня 2005 року в річці Роменці виявили кістки людини. Того самого дня прокуратура відкликала справу із суду у зв'язку з необхідністю перевірки, чи належали ті кістки О. С.
17. 12 серпня 2005 року міський суд постановив застосувати до заявника запобіжний захід у вигляді взяття під варту строком на десять днів.
18. 19 серпня 2005 року у ході судового засідання за участю заявника та його захисника міський суд постановив обрати щодо заявника запобіжний захід у вигляді взяття під варту на час досудового слідства строком до двох місяців у зв'язку із тяжкістю злочину, за яким йому було пред'явлено обвинувачення, та з огляду на той факт, що під час досудового слідства він змінив місце проживання і намагався вплинути на свідка.
19. 2 вересня 2005 року міський прокурор відхилив клопотання заявника про звільнення з-під варти під заставу. Того самого дня міський суд поінформував заявника, що не в його компетенції розглядати клопотання заявника про зміну запобіжного заходу, коли справа перебуває на стадії досудового слідства.
20. 23 вересня 2005 року справу разом із новим обвинувальним висновком було направлено до міського суду.
21. 3 жовтня 2005 року прокурор відкликав справу із суду для виправлення недоліків. 4 жовтня 2005 року справу було повернуто до міського суду.
22. 13 жовтня 2005 року міський суд призначив справу до розгляду, розглянув питання про подальше тримання заявника під вартою і вирішив, що немає підстав для його звільнення. У листопаді 2005 року міський суд провів п'ять судових засідань.
23. 24 листопада 2005 року міський суд повернув справу до прокуратури на додаткове розслідування. Того самого дня суд залишив без задоволення клопотання заявника про звільнення з-під варти під заставу і продовжив строк тримання його під вартою на час проведення додаткового розслідування.
24. Заявник оскаржив постанову про подовження строку тримання його під вартою. 7 грудня 2005 року апеляційний суд Сумської області (далі — апеляційний суд) встановив, що апеляційна скарга не може бути прийнята до розгляду, оскільки оскаржуване питання не підлягає окремому оскарженню в апеляційному порядку.
25. 18 січня 2006 року справу було повернуто до міського суду.
26. У період з березня до червня 2006 року міським судом було призначено десять судових засідань. Три з них були відкладені через неявку прокурора в судові засідання. Одне слухання було відкладено у зв'язку з неявкою прокурора та захисника заявника.
27. 17 травня 2006 року міський суд змінив заявнику міру запобіжного заходу з тримання під вартою на заставу.
28. 5 червня 2006 року міським судом призначено додаткову генотипоскопічну експертизу.
29. 31 жовтня 2006 року міський суд попросив експерта прискорити проведення експертизи.

30. 16 листопада 2006 року проведення експертизи було завершено, і 12 грудня 2006 року суд отримав експертний висновок.
31. 29 грудня 2006 року судові засідання було перенесено на 25 січня 2006 року для виклику експертів. У призначений день експерти в судові засідання не з'явилися.
32. 26 січня 2007 року міський суд направив лист про зобов'язання експертів з'явитися в судові засідання.
33. 19 лютого 2007 року міський суд допитав двох експертів та свідка і призначив додаткову комісійну експертизу.
34. 22 лютого 2007 року міський суд надіслав прокуророві листа з вимогою надати речові докази для експертного дослідження. 5 березня 2007 року міський суд повторно направив аналогічного листа.
35. 17 квітня 2007 року міський суд звернувся до експертів із запитом про перебіг експертного дослідження.
36. 5 травня 2007 року проведення експертизи було закінчено.
37. У період із червня до жовтня 2007 року міський суд призначив шість судових засідань. Два з них були відкладені через неявку в судові засідання прокурора. Листами від 28 серпня і 4 жовтня 2007 року міський суд нагадував прокуророві про його обов'язок бути присутнім у судовому засіданні.
38. 12 жовтня 2007 року міський суд направив справу на додаткове розслідування. Міський суд послався, зокрема, на те, що слідчі органи не здійснили всебічну перевірку скарг заявника про те, що він зізнався в убивстві О. С. начебто під тиском.
39. 20 грудня 2007 року апеляційний суд скасував цю постанову, визнавши, що неправильність слідства може бути усунена в судовому засіданні в суді першої інстанції шляхом допиту свідків та дослідження судом інших доказів.
40. 10 червня 2008 року міський суд направив справу на додаткове розслідування, пославшись на численні процесуальні недоліки, допущені під час слідства, зокрема у зібранні доказів та складанні процесуальних документів. Суд, зокрема, зазначив, що слідство неодноразово зупинялося без відповідної причини або через проблеми заявника зі здоров'ям, хоча підтверджувальних медичних документів надано не було. Крім того, незважаючи на зупинення слідства, слідчі органи продовжували здійснювати слідчі дії.
41. Як свідчать матеріали справи, провадження у справі триває досі.

В. Скарга на погане поводження

1. Версія заявника про події 19–27 березня 2004 року і медичні докази стосовно його тілесних ушкоджень

42. За твердженням заявника, 19 березня 2004 року він разом зі своїми родичами, В. Б. і В. С., ходив у лазню.
43. Невдовзі після 10 години ранку, щойно заявник повернувся додому, його затримали двоє працівників міліції і доправили до Роменського міськрайонного відділу УМВС України в Сумській області (далі — райвідділ міліції). Домагаючись зізнання в убивстві О. С., працівники міліції били заявника кулаками і кийками, віддавлювали йому ступні ногами. Приблизно о 3 годині ночі 20 березня 2004 року, коли заявник знепритомнів від цілковитого виснаження, його помістили в камеру для затриманих.
44. Невдовзі після 3 години ночі прибула швидка медична допомога. Заявник поskarжився на біль у серці та головний біль; йому призначили препарати від гіпотонії. Заявника залишили під вартою.
45. 22 березня 2004 року слідчий І. С. запропонував заявникові підписати підтвердження того, що 20 березня 2004 року його було правомірно затримано за нецензурну лайку в громадському місці і що він не має претензій до міліції. Заявник погодився, оскільки, як він стверджує, сподівався, що на цьому його страждання припиняться.
46. 22 березня 2004 року заявника доправили до міського суду, який призначив йому стягнення у вигляді адміністративного арешту строком на сім діб в ізоляторі тимчасового тримання (далі — ІТТ) за дрібне хуліганство, вчинене 20 березня 2004 року.
47. За твердженням заявника, його щодня забирали до райвідділу міліції і там били, погрожували і домагалися зізнання в убивстві. 24 березня 2004 року заявник повідомив, що О. С. Напевно вбили двоє грабіжників у масках. Але працівники міліції й далі

домагалися від заявника зізнання в тому, що саме він учинив це вбивство. З наближенням останнього дня арешту тиск із боку міліції посилювався. 27 березня 2004 року заявник визнав себе винним у вчиненні вбивства О. С.

48. Увечері 27 березня 2004 року заявника формально було звільнено з-під варти. Однак його й надалі тримали в незайнятих приміщеннях райвідділу міліції, а 30 березня 2004 року офіційно затримали за підозрою у вчиненні злочину.

49. 6 квітня 2004 року заявника обстежив медичний експерт Роменського бюро судово-медичних експертиз. При обстеженні на різних ділянках тіла заявника (в паху, на стегнах і плечах) було виявлено вісім великих синців розміром приблизно 15 Ч 10 см кожен. Згідно з висновком експерта ці синці могли бути спричинені як побиттям, так і падінням. Також зазначалася неможливість встановити ймовірну дату їх виникнення, оскільки синці можуть залишатися на тілі до півтора місяця.

50. 9 квітня 2004 року заявника госпіталізували у зв'язку з астеною, спричиненою стресом (психопатологічний стан, що характеризується, зокрема, безсонням, тривогою, головним болем і фізичною слабкістю). 19 квітня 2004 року заявник повернувся додому.

51. 31 січня 2008 року комісія експертів дослідила медичні документи стосовно тілесних ушкоджень заявника. Комісія підтвердила висновок експерта і зазначила, що, враховуючи кількість та різну локалізацію синців, їх виникнення внаслідок самого лише падіння було малоймовірним.

2. Розслідування скарг на погане поводження

52. 16 квітня 2004 року заявник звернувся до прокуратури із заявою про порушення кримінальної справи щодо працівників міліції у зв'язку із поганим поводженням. Заяви було адресовано прокуророві м. Ромни і прокуророві Сумської області.

53. 13 липня 2004 року з огляду на показання чотирьох працівників міліції, які заперечували факти поганого поводження із заявником, а також з огляду на те, що 1 квітня 2004 року під час допиту заявника як підозрюваного той не скаржився на насильство з боку міліції, було винесено постанову про відмову у порушенні кримінальної справи за скаргою заявника, оскільки не було достатніх доказів такого поводження.

54. 14 грудня 2004 року заявника було ознайомлено зі згаданою вище постановою. 20 грудня 2004 року він оскаржив її до міського суду.

55. 24 січня 2005 року міський суд скасував постанову від 13 липня 2004 року та постановив повернути матеріали скарги для додаткової перевірки. Зокрема, суд взяв до уваги той факт, що допит працівників міліції було проведено до надходження скарги заявника до прокуратури. До того ж слідчий не допитав осіб, на яких заявник посилався у своїй скарзі і які, за його словами, могли підтвердити факт жорстокого поводження із заявником, не дослідив обставин перебування заявника в райвідділі міліції до моменту його офіційного затримання і не з'ясував, яким чином заявник зазнав тілесних ушкоджень.

56. 14 лютого 2005 року слідчий виніс постанову про відмову у порушенні кримінальної справи з огляду на відсутність достатньо вагомих доказів жорстокого поводження.

57. 26 квітня 2005 року міський суд скасував зазначену постанову слідчого на тій підставі, що слідчі органи не усунули недоліки, на які було вказано у постанові суду від 24 січня 2005 року.

58. Під час додаткової перевірки прокуратура допитала працівників міліції, які 20 березня 2004 року викликали для заявника швидку медичну допомогу, але вони не змогли пригадати жодних подробиць; інспекторів ГФ «Громадський порядок», які підтвердили, що затримали заявника о 16 годині; лікаря швидкої медичної допомоги, який повідомив, що не обстежував заявника з приводу тілесних ушкоджень; та медичного експерта, який підтвердив свій висновок від 6 квітня 2004 року. 15 травня 2005 року на підставі цих доказів та на підставах, викладених у постанові від 13 липня 2004 року, було ухвалено нову постанову про відмову в порушенні кримінальної справи.

59. 8 серпня 2005 року міський суд скасував цю постанову. Він встановив, що перевірку було проведено неповно. Зокрема, суд зобов'язав слідчі органи допитати осіб, які бачили заявника 19 березня 2004 року в лазні, співкамерників заявника в ІТТ і його сусідів.

60. 9 вересня 2005 року було винесено постанову про відмову в порушенні кримінальної справи, по суті, на тих самих підставах, що й раніше.
61. Постановою суду від 28 жовтня 2005 року міський суд встановив, що прокуратура не виконала попередніх вказівок суду. Посилаючись на рішення у справі «*Kmetty v. Hungary*, № 57967/00, від 16 грудня 2003 року), Суд зазначив, що прокуратура повинна була перевірити, чи були ушкодження заявника результатом жорстокого з ним поводження у міліції.
62. Міська прокуратура оскаржила цю постанову суду.
63. 27 грудня 2005 року апеляційний суд відхилив скаргу прокурора і залишив постанову від 28 жовтня 2005 року без змін.
64. Пізніше прокуратура знову виносила постанови (від 16 січня, 12 березня, 15 травня, 13 серпня і 19 грудня 2006 року) про відмову в порушенні кримінальної справи.
65. Постановами від 24 лютого, 20 квітня, 31 липня, 24 листопада 2006 року і 16 січня 2007 року відповідно міський суд скасовував ці постанови прокуратури, посилаючись на неповний аналіз різних джерел доказів і на те, що слідчі органи не встановили ймовірної причини тілесних ушкоджень заявника.
66. 7 березня 2007 року було винесено чергову постанову про відмову в порушенні кримінальної справи. Вона ґрунтувалася на тих самих доводах, що й раніше. Крім того, вона містила пояснення слідчого про причини, з яких, на його думку, додаткові заходи, проведення яких вимагав суд, були або нездійсненими, або недоцільними. Наприклад, відсутність можливості знайти предмети, якими начебто били заявника.
67. 12 квітня 2007 року міський суд скасував зазначену постанову слідчого.
68. Пізніше прокуратура знову винесла постанови (від 10 травня 2007 року і 23 серпня 2007 року) про відмову в порушенні кримінальної справи.
69. Ці постанови прокуратури були скасовані міським судом — постановою від 21 червня 2007 року (залишеною без змін апеляційним судом 31 липня 2007 року) та постановою від 25 вересня 2007 року (залишеною без змін апеляційним судом 16 жовтня 2007 року) відповідно.
70. 18 лютого 2008 року прокуратура винесла ще одну постанову про відмову в порушенні кримінальної справи. На додаток до підстав, якими прокуратура мотивувала свої попередні постанови, у цій постанові вказувалося, зокрема, на показання В. Б. і В. С., які стверджували, що не бачили жодних тілесних ушкоджень на тілі заявника, коли були з ним у лазні. Прокуратура визнала їхні показання такими, що не заслуговують на довіру, оскільки зазначені свідки були родичами заявника. Крім того, працівниця лазні стверджувала, що не пам'ятає, чи бачила коли-небудь заявника в лазні. Щодо сусідів заявника, то вони у своїх показаннях стверджували, що чітко пам'ятають, що бачили заявника 19 квітня 2004 року, коли він повернувся додому. Їхні згадки про перебування заявника вдома у період з 19 березня до 19 квітня 2004 року були розпливчастими.
71. Прокуратура далі зазначала, що згідно із записами в журналі відвідувань райвідділу міліції заявник прибув до міліції о 10 год. 35 хв. ранку 19 березня 2004 року. Позначки про його вибуття в журналі зафіксовано не було, і це, очевидно, пояснюється тим, що охоронець на вході до райвідділу забув зробити відповідний запис. Того дня слідчий І. С. допитав заявника про зникнення О. С. Після допиту заявник захворів, і йому запропонували залишитися в камері для затриманих, щоб відновити сили. 20 березня 2004 року о 3 годині ранку у зв'язку зі скаргами заявника на артеріальний тиск прибула швидка медична допомога. Після цього його стан поліпшився, і до 8 години ранку 20 березня 2004 року він покинув камеру. Приблизно о 16 годині 20 березня 2004 року дружинники (члени добровільного громадського формування «Громадський правопорядок») помітили заявника, який вочевидь під впливом алкоголю висловлювався нецензурною лайкою на залюдненій вулиці. Оскільки у відповідь на їхню вимогу заявник відмовився припинити негідне поводження, дружинники доправили його до райвідділу міліції. Було складено протокол про адміністративне правопорушення, і заявника помістили в ІТТ. Згідно з відповідними нормативними документами перед поміщенням в ІТТ працівники цієї установи повинні були забезпечити медичне обстеження заявника на наявність у нього тілесних ушкоджень і захворювань. Жодних тілесних ушкоджень задокументовано не було. Однак, оскільки заявник не подавав скарг, пов'язаних зі станом здоров'я,

обстеження, очевидно, було поверховим. У цьому зв'язку не можна було виключати ймовірність того, що синці з'явилися у заявника внаслідок падіння 20 березня 2004 року незадовго перед тим, як його забрали в міліцію, бо на той момент він явно був під впливом алкоголю. З іншого боку, рівень наявності алкоголю в крові заявника перевірено не було, оскільки його не звинувачували у тому, що він перебував у громадському місці в стані сп'яніння. Із 22 до 27 березня 2004 року працівник міліції І. С. щоденно забирав заявника з камери на кілька годин, залучаючи його до громадських робіт або проводячи з ним суспільно-моральні співбесіди. 27 березня 2004 року заявник добровільно зізнався у вчиненні вбивства О. С. Того самого дня о 19 годині заявника було звільнено з-під варти.

72. 13 червня 2008 року міський суд скасував постанову про відмову, посилаючись на те, що слідчі органи так і не виконали всіх його вказівок, а також на необхідність встановити, чи була держава відповідальною за виявлені у заявника тілесні ушкодження.

73. Крім того, під час розслідування міський суд тричі (у жовтні 2005 року, квітні 2006 року та квітні 2007 року) окремими ухвалами вказував прокуратурі на необхідність вжиття заходів у зв'язку з подальшим невиконанням вказівок суду слідчими органами. Посилаючись на згадане вище рішення у справі «*Кметті проти Угорщини*» та у справі «*Афанасьєв проти України*» (*Afanashev v. Ukraine*, № 38722/02, від 5 квітня 2005 року), Суд визнав, що проведена перевірка факту вчинення злочину не була достатньо ретельною.

74. 3 липня 2008 року апеляційний суд Сумської області скасував постанову від 13 червня 2008 року і повернув справу до прокуратури для проведення додаткової перевірки. Як свідчать матеріали справи, провадження у справі триває досі.

С. Умови тримання під вартою

75. З 19 серпня 2005 року до 17 травня 2006 року заявник знаходився під вартою. Протягом деяких періодів заявник перебував у Сумському слідчому ізоляторі (далі — Сумський СІЗО), а саме: з 26 вересня до 3 жовтня 2005 року; із 17 до 24 жовтня 2005 року; із 7 до 21 листопада 2005 року, із 6 грудня 2005 року до 5 січня 2006 року; з 14 до 20 лютого 2006 року; із 6 до 13 березня 2006 року; з 15 березня до 3 квітня 2006 року та з 25 квітня до 15 травня 2006 року. Решту часу заявник перебував у Роменському ІТТ.

76. У серпні 2005 року відповідним органам стало відомо про наявність у заявника кількох хронічних захворювань, зокрема остеохондрозу, вторинного корінцевого синдрому, короткозорості, церебрального атеросклерозу, підвищеного кров'яного тиску та аденоми простати.

77. За твердженням заявника, перебування під вартою негативно позначилося на його здоров'ї. Зокрема, те, що він був змушений вдихати тютюновий дим курців у камері (пасивне куріння), призвело до виникнення у нього астми. Крім того, йому не завжди своєчасно надавали якісну медичну допомогу, незважаючи на численні хронічні захворювання. Нарешті, ліки, з огляду на відсутність їх в ІТТ, заявникові здебільшого передавала його сестра. Іноді сестру не повідомляли вчасно про необхідність принести додаткові ліки.

78. У листопаді 2005 року заявник звернувся до лікаря з приводу алергічного дерматиту, і йому було призначено лікування.

79. У березні 2005 року заявник звернувся до лікаря з приводу циститу і отримав відповідне лікування.

80. За весь час перебування під вартою заявник пройшов сім обстежень, що проводилися з метою виявлення туберкульозу та інших інфекційних захворювань.

81. Після звільнення з-під варти і до кінця 2006 року заявник двічі перебував на стаціонарному лікуванні: з 26 червня до 7 липня (у зв'язку з дерматофітією) та з 10 до 21 жовтня 2006 року (у зв'язку з аденомою).

II. ВІДПОВІДНЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

82. Відповідні положення Конституції та Кримінально-процесуального кодексу можна знайти в рішенні Суду у справі «*Козинець проти України*» (*Kozinets v. Ukraine*), № 75520/01, пп. 39–42, від 6 грудня 2007 року).

ЩОДО ПРАВА

І. СКАРГИ ЩОДО ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 3 КОНВЕНЦІЇ

83. Заявник скаржився, що умови тримання його під вартою не відповідали вимогам статті 3 з огляду на відсутність заборони куріння в камерах, нестачу лікарських засобів та недоступність для нього якісної медичної допомоги. Посилаючись на зазначену статтю, він також скаржився, що в березні 2004 року зазнав поганого поводження з боку працівників міліції і що розслідування його відповідної скарги було неефективним. У цьому зв'язку він також посилався на статтю 13 Конвенції. Відповідне положення статті 3 передбачає:

«Нікого не може бути піддано катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню».

А. Щодо прийнятності

1. Стосовно умов тримання під вартою

84. Уряд вважав, що перед поданням заяви до Суду заявник не вичерпав національних засобів юридичного захисту. Уряд також стверджував, що умови, у яких тримали заявника, жодним чином не суперечили вимогам статті 3. Що стосується негативних наслідків куріння в камерах та недостатності медичної допомоги, доводи заявника мали досить загальний характер і не підтверджувалися доказами. Згідно з документами Уряду заявник регулярно проходив контрольні обстеження на туберкульоз та інші інфекційні захворювання. Він двічі був на прийомі у лікаря і в кожному з цих випадків отримав негайну та адекватну медичну допомогу. Той факт, що сестрі заявника було дозволено приносити передачі з ліками для заявника, свідчив лише про те, що він не відчував браку ні в чому, чого потребував у той чи інший момент для підтримки свого здоров'я.

85. Заявник оспорував ці аргументи. Він доводив, що в його справі не було ефективних засобів, якими він міг би скористатися. Крім того, тримання його під вартою суперечило вимогам статті 3 з огляду на те, що йому було 69 років, на наявність у нього різних хронічних захворювань, а також на непричетність його до вбивства, в якому його обвинувачували.

86. Суд не бачить потреби розглядати заперечення Уряду стосовно невичерпання засобів юридичного захисту, оскільки скарги стосовно умов тримання заявника під вартою, у будь-якому випадку, неприйнятні з причин, викладених нижче.

87. Суд вважає, що основну скаргу заявник пов'язує із самим фактом застосування до нього запобіжного заходу у вигляді взяття під варту. У цьому зв'язку Суд повторює, що згідно з його усталеною практикою тримання під вартою під час досудового слідства само по собі не є підставою для порушення питання про дотримання статті 3 Конвенції (див. рішення у справі *«Трепашкін проти Росії» (Trepashkin v. Russia)*, № 36898/03, п. 91, від 19 липня 2007 року). Зазначене положення покладає на державу обов'язок піклуватися про те, щоб умови тримання особи під вартою відповідали принципу поваги до людської гідності, щоб спосіб і метод застосування такого заходу не завдавали їй душевного страждання і мук, інтенсивність яких перевищує той неминучий рівень страждань, що завжди є невід'ємним складником тримання під вартою, і щоб, з урахуванням практичних вимог ув'язнення, належним чином забезпечувалися охорона здоров'я такої особи та її фізичний і психічний стан здоров'я (див. справу *«Валашинас проти Литви» (Valašinas v. Lithuania)*, № 44558/98, п. 102, ECHR 2001-VIII).

88. Твердження про те, що певне поводження дає підстави для застосування статті 3, потребує, як правило, доведення «поза розумним сумнівом» (див. рішення у справі *«Ірландія проти Сполученого Королівства» (Ireland v. the United Kingdom)* від 18 січня 1978 року, серія А, № 25, с. 64–65, п. 161). Однак у справах стосовно умов тримання під вартою Суд не завжди вимагає, щоб кожен свою скаргу заявник підтвердив конкретними документами. Залежно від характеру скарги Суд може дослідити недокументальні джерела, такі як показання інших ув'язнених (див., наприклад, справу *«Горя проти Молдови» (Gorea v. Moldova)*, № 21984/05, п. 29, 17 липня 2007 року), або дійти відповідних висновків з огляду на ненадання Урядом переконливих доказів на

спростування доводів заявника, тоді як його доводи сформульовані чітко й послідовно (див., наприклад, рішення у справі *Трепашкіна*, п. 85).

89. Повертаючись до скарг заявника у тому вигляді, в якому їх викладено у справі, що розглядається, Суд зазначає, що доводи заявника мають досить загальний характер. Зокрема, він не назвав жодного конкретного випадку, коли він, незважаючи на відповідне звернення, не отримав допомоги з боку компетентного лікаря. Він також не довів, що умови тримання його під вартою призвели до загострення у нього тієї чи іншої проблеми зі здоров'ям. Навпаки, як свідчать відповідні документи, заявникові регулярно призначали медичні обстеження. Він двічі звертався до лікаря, і обидва рази отримав належну допомогу. Після звільнення з-під варти у травні 2006 року і до кінця року заявник двічі звертався по медичну допомогу. Уперше він звернувся до лікаря більше ніж через місяць після звільнення з-під варти у зв'язку з дерматофітією, яка не була пов'язана із доводами щодо умов тримання під вартою. Вдруге медичну допомогу (у зв'язку з аденомою) заявникові надавали приблизно через шість місяців після звільнення з-під варти. Далі, щодо скарги на куріння в камерах, заявник не подав жодних доказів того, що його справді тримали в одній камері з курцями, що він звертався з проханнями перевести його у зв'язку з цим до іншої камери або що він мав якісь проблеми зі здоров'ям, пов'язані з пасивним курінням (див., *a contrario*, справу «*Островар проти Молдови*» (*Ostrovar v. Moldova*), № 35207/03, пп. 15–17, від 13 вересня 2005 року).

90. Щодо скарги на відсутність ліків Суд, як уже було зазначено вище, вважає відповідні доводи заявника розпливчастими. Зокрема, заявник не уточнив, які саме ліки, що були потрібні йому у зв'язку з проблемами зі здоров'ям і зазвичай були доступними поза межами місць попереднього ув'язнення, йому не надавалися під час перебування під вартою; які ліки він отримував від своєї сестри; коли саме сталося так, що сестра не знала про необхідність передати додаткові ліки; та які негативні наслідки для нього мала відсутність цих ліків (див. для порівняння згадане вище рішення у справі *Островара*, п. 16). Отже, за існуючих обставин справи той факт, що сестра заявника приносила йому передачі з невказаними ліками, не є достатнім для доведення того, що у протилежному випадку заявник виявився б позбавленим необхідних лікарських засобів.

91. З огляду на все зазначене вище, Суд вважає, що заявник не подав небезпідставну скаргу на те, що умови тримання його під вартою не відповідали вимогам статті 3 Конвенції. Таким чином, ця частина заяви відхиляється відповідно до пунктів 3 і 4 статті 35 Конвенції.

2. Щодо поганого поводження з боку міліції та неефективності розслідування

92. Уряд довів, що ця частина заяви є передчасною, оскільки відповідне розслідування, здійснюване національними органами, ще не завершено.

93. Заявник наполягав на тому, що розслідування було неефективним і що ця обставина звільняє його від необхідності чекати на результати розслідування.

94. На думку Суду, заперечення Уряду порушує питання, що мають розглядатися разом з матеріально-правовими аспектами Конвенції, на які посилається заявник. Тому далі Суд розглядатиме їх відповідним чином.

В. Щодо суті

1. Щодо ефективності розслідування скарги заявника на жорстоке поводження

95. За твердженням Уряду, органи влади робили все у межах своєї компетенції для розслідування скарги заявника на жорстоке поводження.

96. Заявник це заперечував.

97. Суд нагадує, що в тих справах, коли особа висуває небезпідставну скаргу про те, що вона була піддана поганому поводженню зі сторони суб'єктів владних повноважень в порушення статті 3, це положення, якщо його тлумачити в світлі загального обов'язку держави відповідно до статті 1 Конвенції, вимагає за своїм змістом, щоб було проведено ефективне офіційне розслідування (див. рішення у справі «*Асьонов та інші проти Болгарії*» (*Assenov and Others v. Bulgaria*), від 28 жовтня 1998 року, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-VIII, с. 3290, п. 102, та у згадуваній вище справі «*Лабіта проти Італії*» (*Labita v. Italy*) [GC], п. 131).

98. Щодо обставин справи, яка розглядається, Суд передусім зазначає: попри те, що скаргу заявника на погане поводження було подано упродовж десяти днів після звільнення його з-під варти, розслідування, яке тривало майже п'ять років, не привело до встановлення винних у спричиненні заявнику тілесних ушкоджень. Не було спростовано й версію подій заявника іншим правдоподібним поясненням щодо можливого способу спричинення цих тілесних ушкоджень.

99. Суд бере до уваги й те, що перевірка неодноразово припинялася, оскільки прокуратура не могла виявити докази поганого поводження. Усі постанови про відмову у порушенні кримінальної

справи були згодом скасовані судовими органами, оскільки прокуратура не спромоглася використати всі наявні у неї засоби для встановлення причини виникнення тілесних ушкоджень у заявника. У відповідних постановках, а також у кількох окремих ухвалах міський суд чітко вказував на низку заходів, яких можна було б ужити, звертаючи при цьому увагу й на те, що його попередні вказівки не було повністю виконано. Незважаючи на це, прокуратура й далі неодноразово відмовляла у порушенні кримінальної справи на тих самих підставах, що й раніше, і додатково не проводила суттєвих слідчих заходів.

100. Як свідчать останні постанови (від 7 травня 2007 року та 18 лютого 2008 року) про відмову у порушенні кримінальної справи, певні заходи, вжиття яких вимагав суд, уже неможливо було здійснити за впливом часу. Зокрема, свідки вже не могли пригадати подробиць відповідних подій; пошук речових доказів — наприклад, предметів, якими могли бути спричинені тілесні ушкодження заявникові, — вже не міг бути результативним. За цих обставин Суд не бачить підстав сподіватися на те, що при проведенні ще однієї низки перевірок можна буде виправити попередні недоліки і забезпечити ефективність розслідування.

101. Суд вважає, що фактичні обставини, пов'язані з перевіркою скарги заявника на погане поводження в цій справі, схожі на обставини в кількох попередніх справах, у яких Суд встановив наявність порушення Конвенції (див., наприклад, справу «*Михеев проти Росії*» (*Mikheyev v. Russia*), № 77617/01, пп. 112–113 і 120–121, від 26 січня 2006 року; згадане вище рішення у справі *Козинця*, пп. 61–62 і 65; та справу «*Кобець проти України*» (*Kobets v. Ukraine*), № 16437/04, пп. 53–56, від 14 лютого 2008 року).

102. Беручи до уваги обставини справи, що розглядається, та виходячи зі своєї усталеної практики, Суд доходить висновку, що в цій справі має місце порушення статті 3 Конвенції з огляду на неефективність розслідування скарги заявника на погане поводження під час перебування його під вартою. Таким чином, попереднє заперечення Уряду відхиляється (див. пункт 92 вище).

103. З огляду на свій висновок за статтею 3, Суд вважає, що немає потреби визначати, чи було також порушено статтю 13 Конвенції у зв'язку з ефективністю розслідування.

2. Щодо стверджуваного поганого поводження

104. За твердженням Уряду, оцінити достовірність скарг заявника на погане поводження з ним працівників міліції у березні 2004 року неможливо, оскільки відповідне розслідування, здійснюване національними органами, ще не завершено.

105. За твердженням заявника, матеріали справи містять достатньо доказів того, що тілесні ушкодження були завдані йому працівниками міліції. Зокрема, Уряд не надав ніякого альтернативного пояснення того, яким чином заявник зазнав цих ушкоджень.

106. Суд ще раз повторює: «Якщо в особи, яка під час затримання правоохоронними органами була цілком здорова, при звільненні виявлено тілесні ушкодження, на відповідну державу покладається обов'язок дати правдоподібне пояснення, яким чином були спричинені ці ушкодження, і невиконання такого обов'язку вочевидь свідчитиме про наявність питання щодо дотримання статті 3 Конвенції» (див. рішення у справі «*Томасі проти Франції*» (*Tomasi v. France*) від 27 серпня 1992 року, серія А, № 241-А, с. 40–41, пп. 108–111, та справу «*Сельмуні проти Франції*» (*Selmouni v. France*), № 25803/94, п. 87, *ECtHR* 1999-V). Коли вся чи значна частина інформації стосовно подій, про які йдеться, відома виключно органам влади — як це має місце у справі щодо осіб, які перебувають під вартою та які перебувають під їхнім контролем, — і коли у таких осіб під час їхнього перебування під вартою з'являються тілесні ушкодження, це породжує відповідні

обґрунтовані презумпції факту. При цьому тягар доведення можна вважати покладеним на органи влади, адже саме вони мають дати задовільні та переконливі пояснення (див. рішення у справі «Рибіч проти Австрії» (*Ribitsch v. Austria*) від 4 грудня 1995 року, серія А, № 336, п. 34, і справу «Салман проти Туреччини» (*Salman v. Turkey*) [GC], № 21986/93, п. 100, *ECHR* 2000-VII).

107. Повертаючись до фактів справи, яка розглядається, Суд зазначає, що сторони погоджуються з тим фактом, що 6 квітня 2004 року заявник, якого на той час тримали під вартою, мав по всьому тілу численні синці, причиною виникнення яких могло бути падіння або побиття. Твердження заявника про те, що синці з'явилися після того, як його затримали, підтверджується письмовими показаннями двох осіб, які нібито бачили його без тілесних ушкоджень у лазні безпосередньо перед його затриманням. Хоча слідчі органи вирішили, що ці показання не заслуговують на довіру (див. пункт 70 вище), єдине альтернативне пояснення, яке вони запропонували майже після чотирьох років розслідувань, полягало в тому, що ушкодження заявника виникли, можливо, внаслідок падіння 20 березня 2004 року, незадовго перед затриманням. Однак Суд зазначає, що цю версію не підтверджено жодними доказами. 20 березня 2004 року, перш ніж помістити заявника в ІТТ, в цій установі, як було заявлено, повинні були провести його медичне обстеження (див. пункт 71 вище), але відповідної підтверджувальної довідки стосовно згаданих тілесних ушкоджень до Суду не подано. Отже, за відсутності доказів протилежного, Суд погоджується з твердженням заявника про те, що він зазнав цих тілесних ушкоджень під час перебування в райвідділі міліції у зв'язку із затриманням.

108. Щодо відповідальності держави за тілесні ушкодження заявника Суд визнає, що матеріали справи не містять переконливих доказів того, яким чином вони були спричинені. Проте вся сукупність наявних фактів — медичні докази, показання заявника, той факт, що органи влади не надали чіткого і несуперечливого пояснення щодо місцеперебування заявника 19–20 березня 2004 року, той факт, що заявника забирали з його камери для розмов із слідчим, не забезпечуючи при цьому присутності свідків і процесуальних гарантій, той факт, що він зізнався у вчиненні вбивства в останній день строку арешту, а також відсутність правдоподібного альтернативного пояснення стосовно походження його тілесних ушкоджень, — породжує обґрунтовану підозру щодо ймовірності завдання цих ушкоджень працівниками міліції.

109. Суд повторює, що держава несе відповідальність за здоров'я осіб, які перебувають під вартою, і що на органи влади покладено обов'язок забезпечення захисту таких осіб. Беручи до уваги обов'язок органів влади дати пояснення стосовно тілесних ушкоджень, спричинених особам, які перебувають під їхнім контролем, Суд вважає, що той факт, що жодного суб'єкта владних повноважень не було визнано винним у вчиненні насильницького злочину стосовно затриманого, як мало місце в цій справі, не може звільняти державу від відповідальності за Конвенцією (див., *mutatis mutandis*, справи «Есен проти Туреччини» (*Esen v. Turkey*), № 29484/95, п. 28, «Яз проти Туреччини» (*Yaz v. Turkey*), № 29485/95, п. 30, і «Айіше Тене проти Туреччини» (*Ayşe Tene v. Turkey*), № 29422/95, від 22 липня 2003 року).

110. Отже, Суд доходить висновку, що у зв'язку з цим було порушено статтю 3 Конвенції.

II. СКАРГА ПРО ПОРУШЕННЯ ПУНКТУ 1 СТАТТІ 6 КОНВЕНЦІЇ

111. Заявник скаржився, що тривалість провадження в порушеній проти нього кримінальній справі не відповідала вимозі «розумного строку», встановленій пунктом 1 статті 6 Конвенції, в якому зазначено:

«Кожен має право на ... розгляд його справи упродовж розумного строку ... судом, ..., який ... встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення. ...»

112. Уряд надав заперечення.

А. Щодо прийнятності

113. Суд вважає, що ця скарга не є явно необґрунтованою у значенні пункту 3 статті 35 Конвенції. Суд також зазначає, що вона не є неприйнятною за якихось інших підстав. Отже, вона оголошується прийнятною.

В. Щодо суті

1. Період, який має братися до уваги

114. Суд зауважує, що в кримінальних справах перебіг «розумного строку», про який ідеться у пункті 1 статті 6 Конвенції, починається з моменту пред'явлення особі «обвинувачення», іншими словами — з моменту, коли компетентний орган офіційно заявляє про вчинення нею злочину. Це визначення також відповідає критерію, за яким визначається, коли «становище [підозрюваного] було суттєво підірвано». Що стосується закінчення «відповідного строку» у кримінальних справах, цей строк, який визначається за пунктом 1 статті 6 Конвенції, охоплює весь час, протягом якого здійснювалося відповідне провадження, включаючи час будь-якого оскарження рішень (див. справу *«Merit проти України» (Merit v. Ukraine)*, № 66561/01, п. 70, від 30 березня 2004 року).

115. Щодо фактів у справі, що розглядається, Суд зазначає: хоча перший допит заявника стосовно зникнення О. С. та вилучення з будинку заявника певних предметів відбулися ще в червні 2003 року, лише в березні 2004 року заявника повідомили, що його підозрюють у вчиненні ним убивства О. С. і порушили проти нього кримінальну справу. У червні 2008 року провадження в тій справі було ще не закінчене і перебувало на стадії досудового слідства. Таким чином, на зазначену дату тривалість цього провадження становила чотири роки і три місяці, тоді як жодного судового рішення ще не було ухвалено.

2. Розумність тривалості провадження

116. Суд зауважує, що розумність тривалості провадження має оцінюватися у світлі конкретних обставин справи та з урахуванням таких критеріїв, як складність справи, поведінка заявника та відповідних органів (див., серед багатьох інших, рішення у справі *«Пелісьє і Сассі проти Франції» (Pélissier and Sassi v. France)*, [GC], № 25444/94, п. 67, ECHR 1999-II). Далі Суд вказує на те, що обвинувачений у кримінальній справі повинен мати право розраховувати на здійснення провадження в його справі з особливою ретельністю і що положення статті 6 покликані не допускати в кримінальних справах надто тривалого перебування обвинувачуваної особи в стані невизначеності щодо своєї долі (див. справи *«Нахманович проти Росії» (Nakhmanovich v. Russia)*, № 55669/00, п. 89, від 2 березня 2006 року, та *«Іванов проти України» (Ivanov v. Ukraine)*, № 15007/02, п. 71, від 7 грудня 2006 року).

117. Суд також нагадує, що у справі, яка розглядається, заявник протягом дев'яти місяців перебував під вартою — з огляду на цей факт органи, які вели цю справу, повинні були з особливою старанністю дбати про те, щоб здійснення правосуддя відбулося без зволікань (див., наприклад, справи *«Смирнова проти Росії» (Smirnova v. Russia)*, №№ 46133/99 і 48183/99, п. 83, ECHR 2003-IX, та *«Юртаєв проти України» (Yurtayev v. Ukraine)*, № 11336/02, п. 37, від 31 січня 2006 року).

118. Суд бере до уваги той факт, що ця кримінальна справа, яка стосувалася зникнення особи, була доволі складною; зокрема, певну складність становили з'ясування фактів і збирання доказів. Суд також враховує показові зусилля суду першої інстанції з прискорення перебігу провадження, зокрема за допомогою забезпечення щільного графіка слухань і направлення нагадувань прокуратурі та експертам стосовно їхніх процесуальних обов'язків.

119. З іншого боку, Суд зазначає, що затримки з вирішенням справи виникали головним чином через численні повернення справи на додаткове розслідування та виправлення процесуальних помилок. Крім того, досудове слідство неодноразово зупинялося без відповідної причини або у зв'язку, як стверджується, з проблемами заявника зі здоров'ям, хоча підтверджувальних медичних документів не було. Станом на липень 2008 року, після чотирьох років проведення слідства, справа й далі перебувала на стадії досудового слідства.

120. Дослідивши всі подані матеріали, Суд вважає, що Уряд не надав переконливого пояснення такої затримки з вирішенням справи. Суд вважає, що у цьому випадку тривалість провадження в кримінальній справі, порушеній проти заявника, є надмірною і не відповідає вимозі «розумного строку».

121. Отже, було порушено пункт 1 статті 6.

III. СКАРГА ПРО ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 13 КОНВЕНЦІЇ

122. Посилаючись на статтю 13 Конвенції, заявник також скаржився на відсутність ефективних засобів юридичного захисту стосовно його скарг, поданих на підставі статті 3, про умови тримання під вартою, та скарг на підставі статті 6 Конвенції. Стаття 13 проголошує:

«Кожен, чий права та свободи, визнані в цій Конвенції, було порушено, має право на ефективний засіб юридичного захисту в національному органі, навіть якщо таке порушення було вчинене особами, які здійснювали свої офіційні повноваження».

123. Уряд надав заперечення.

А. Відсутність засобів юридичного захисту стосовно скарги на умови тримання під вартою

124. Суд нагадує свій висновок про те, що заявник не подав небезпідставну скаргу на те, що умови тримання його під вартою не відповідали вимогам статті 3 Конвенції. Відповідно на цю скаргу гарантії статті 13 не поширюються. Тому ця частина заяви неприйнятна і має бути відхилена згідно з вимогами пунктів 3 і 4 статті 35 Конвенції.

В. Відсутність засобів юридичного захисту стосовно скарги на тривалість кримінального провадження

125. Суд вважає, що ця скарга пов'язана зі скаргою на тривалість провадження. На думку Суду, ця скарга не є явно необґрунтованою чи фактично неприйнятною на якихось інших підставах, зазначених у статті 35 Конвенції. Отже, вона оголошується прийнятною.

126. Суд повторює, що стаття 13 гарантує наявність ефективного засобу юридичного захисту у відповідному національному органі у зв'язку зі скаргою на порушення вимоги пункту 1 статті 6 стосовно розгляду справи упродовж розумного строку (див. справу *«Кудла проти Польщі»* (*Kudla v. Poland*), № 30210/96, п. 156, *ECHR* 2000-XI). Далі Суд посилається на свій висновок у справі *Меріта* про відсутність ефективного і доступного засобу юридичного захисту, передбаченого національним законодавством стосовно скарг, пов'язаних із тривалістю кримінального провадження (див. Справу *«Меріт проти України»* (*Merit v. Ukraine*), № 66561/01, пп. 78–79, від 30 березня 2004 року).

127. У справі, що розглядається, Суд не бачить підстав відхилитися від висновків, яких він дійшов у зазначеному вище рішенні.

128. Отже, мало місце порушення статті 13 Конвенції.

IV. ІНШІ СКАРГИ ЩОДО ПОРУШЕННЯ КОНВЕНЦІЇ

129. Насамкінець, посилаючись на пункт 1 статті 5, заявник стверджував, що взяття його під варту в березні 2004 року і в серпні 2005 року було незаконним; посилаючись на пункт 4 статті 5 — що міський суд незаконно відмовився 2 вересня 2005 року розглянути його клопотання про звільнення з-під варти; посилаючись на пункт 5 статті 5 — що було неможливим домогтися компенсації за незаконне тримання під вартою; посилаючись на статтю 2 Протоколу № 7 — що 7 грудня 2005 року апеляційний суд незаконно відмовився прийняти до розгляду його апеляцію на рішення суду першої інстанції про продовження строку тримання його під вартою.

130. Уважно дослідивши зауваження заявника, виходячи з сукупності наявних матеріалів, Суд не встановив в тій мірі, в якій він є повноважним вивчати заявлені скарги, жодних ознак порушення прав та свобод, гарантованих Конвенцією.

131. Отже, відповідно до пунктів 3 і 4 статті 35 Конвенції ця частина заяви оголошується неприйнятною як явно необґрунтована.

V. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

132. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

A. Шкода

133. Заявник вимагав 70 000 євро компенсації за моральну шкоду.

134. Уряд оспорував цю вимогу.

135. Суд зауважує, що в цій справі він констатував порушення статті 3, пункту 1 статті 6 та статті 13 Конвенції. Обставини, у зв'язку з якими Суд дійшов висновку про наявність цих порушень, напевно спричинили заявникові страждання і муки. Виходячи з цих міркувань та відповідної практики Суду (див., наприклад, справу *«Афанасьєв проти України»*, № 38722/02, п. 84, від 5 квітня 2005 року; згадані вище рішення у справі *Козинця* (п. 73) і *Кобця* (п. 64); а також справу *«Луговий проти України»* (*Lugovoy v. Ukraine*), № 25821/02, п. 46, від 12 червня 2008 року), а також здійснюючи оцінку на засадах справедливості, Суд присуджує заявникові 10 000 євро як компенсацію за моральну шкоду.

B. Судові та інші витрати

136. Заявник також вимагав 28 100 гривень¹ компенсації за судові витрати в національних судах і 5750 гривень² компенсації за витрати, пов'язані з провадженням у Суді. На підтвердження зазначених вище сум він подав квитанції, які свідчать про конкретні послуги адвоката та оплату їх заявником.

137. Уряд доводив, що заявлена сума компенсації є надмірною, а також не було достатніх свідчень того, що ці витрати були фактичними і неминучими у зв'язку із зазначеними скаргами на порушення Конвенції.

138. Згідно з практикою Суду заявник має право на відшкодування судових та інших витрат лише в разі, якщо доведено, що такі витрати були фактичними і неминучими, а їх розмір — обґрунтованим. У справі, що розглядається, Суд, беручи до уваги наявну в нього інформацію та зазначені вище критерії, вважає за доцільне призначити заявникові 1500 євро як компенсацію всіх згаданих витрат.

C. Пеня

139. Суд вважає, що пеня в разі несвоєчасної виплати має визначатися на підставі граничної кредитної ставки Європейського центрального банку плюс три відсоткові пункти.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* скаргу, подану на підставі статті 3 Конвенції стосовно поганого поведження в міліції, скарги, подані на підставі статей 3 і 13 Конвенції стосовно неефективності розслідування та скарги за пунктом 1 статті 6 і статтею 13 на надмірну тривалість провадження у кримінальній справі заявника прийнятними, а решту заяви — неприйнятною.

2. *Постановляє*, що мало місце порушення статті 3 Конвенції у зв'язку з неефективністю розслідування скарги заявника на погане поведження з боку працівників міліції.

3. *Постановляє*, що немає необхідності розглядати скаргу, подану на підставі статті 13 стосовно неефективності розслідування.

4. *Постановляє*, що має місце порушення статті 3 Конвенції у зв'язку з поганим поведженням, якого заявник зазнав під час перебування під контролем міліції.

5. *Постановляє*, що мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції у зв'язку з тривалістю кримінального провадження.

¹ Приблизно 4000 євро на день висунення цієї вимоги.

² Приблизно 800 євро на день висунення цієї вимоги.

6. Постановляє, що мало місце порушення статті 13 Конвенції у зв'язку з відсутністю ефективних засобів юридичного захисту стосовно тривалості кримінального провадження.

7. Постановляє, що:

а) упродовж трьох місяців від дня, коли це рішення стане остаточним відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач повинна виплатити заявникові в національній валюті України за курсом на день здійснення платежу 10 000 (десять тисяч) євро компенсації за моральну шкоду і 1500 (одну тисячу п'ятсот) євро компенсації за судові та інші витрати з урахуванням будь-якого податку, який може бути стягнуто із зазначених сум;

б) зі спливом зазначеного тримісячного строку і до повного розрахунку на цю суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в цей період, плюс три відсоткових пункти.

8. Відхиляє решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.

Учинено англійською мовою і повідомлено письмово 12 березня 2009 року відповідно до пунктів 2 і 3 правила 77 Регламенту Суду.

Клаудія ВЕСТЕРДІК
Секретар

Пеер ЛОРЕНЦЕН
Голова